

sygn. akt IX GC 149/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział IX Gospodarczy w składzie :

Przewodniczący : SSO Ryszard Mleczak

Protokolant: apl. radc. Michał Łukasiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 czerwca 2014r. w P.

sprawy

z powództwa (...). (...) Spółka Jawna z siedzibą w G.

przeciwko M. W. zamieszkałemu w L.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 102.281 zł (sto dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt jeden złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 97.416 zł od dnia 18 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty
2. kosztami postępowania obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.732 zł.

R. Mleczak

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 lutego 2014r. powód (...). (...) Spółka Jawna z siedzibą w G. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. W. zamieszkałego w L. kwoty 102.281 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 97.416 zł od dnia 18 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż pozwany w okresie od dnia 1 sierpnia 2011r. do dnia 24 września 2013r. pełnił funkcję członka zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. Od początku istnienia tej spółki był jedynym członkiem zarządu.

W dniu 17 października 2012r. powód zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. umowę na dostawę przemiennika trunkingowego C. E.. Na podstawie w/w umowy E. zobowiązany był do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia w kwocie 162.360 zł brutto, z czego 40 % jako zaliczka płatna była po podpisaniu umowy, a pozostałe 60 % tj. 97.416 zł w terminie 30 dni od daty montażu i uruchomienia przemiennika. Urządzenie zostało uruchomione 18 marca 2013r., wobec czego kwota 97.416 zł winna zostać powodowi zapłacona do dnia 17 kwietnia 2013r.

Powód wyjaśnił, że postanowieniem z dnia 19 czerwca 2013r. sygn. akt IX GU 126/13 Sąd Rejonowy (...) – Stare Miasto w P. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości E. ze względu na to, że majątek spółki nie wystarcza nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Z kolei w dniu 11 września 2013r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie IX GNc 1043/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, nakazując pozwanemu E. zapłatę na rzecz powoda kwoty 97.416 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty oraz kwoty 4.865 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2013r. Sąd Okręgowy w Poznaniu nadał na powyższy nakaz zapłaty klauzulę wykonalności.

Jako podstawę prawną swego roszczenia powód wskazał art. 299 § 1 k.s.h. Zaznaczył przy tym, że w orzecznictwie i literaturze powszechnie przyjęta jest szeroka wykładnia pojęcia „bezskuteczność egzekucji”, utożsamiająca ją z niebudzącą wątpliwości nieściągalnością wierzytelności od samej spółki tj. stanem, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności. Dowodem bezskuteczności egzekucji może być w szczególności postanowienie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z tego powodu, że majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany przyznał, że był członkiem zarządu spółki (...). Nie zaprzeczył również istnieniu i wysokości roszczenia przysługującego powodowi przeciwko spółce (...), stwierdzonego prawomocnym nakazem zapłaty. Pozwany podniósł jednak, że złożył wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, a z ostrożności procesowej podkreślił, że nawet w przypadku przyjęcia, że nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, to i tak powód nie uzyskałby zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym w wyższym stopniu, niż było to możliwe wskutek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w dniu 21 maja 2014r. Pozwany zaprzeczył również, że egzekucja tocząca się przeciwko spółce okazała się bezskuteczna w świetle istniejącego majątku spółki.

Pozwany wyjaśnił, że dokonywał wszelkich czynności w ramach swoich możliwości, które przyczyniłyby się do odzyskania płynności finansowej spółki oraz spłaty wierzycieli. Gdy okazało się, że uratowanie płynności finansowej spółki jest niemożliwe, a kontrahent nie wypłaci zaliczki, pozwany niezwłocznie rozpoczął przygotowanie wniosku o ogłoszenie upadłości układowej, który złożył w dniu 21 maja 2013r., celem dokonania restrukturyzacji zobowiązań. Około 15 maja 2013r. pozwany uzyskał bilans, z którego wynikało, że sytuacja majątkowa spółki uniemożliwia jej dalsze funkcjonowanie. W konsekwencji niezwłocznie pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości i to pomimo braku skierowanych przeciwko spółce pozwów oraz wezwań do zapłaty. Pozwany dokonał wszelkich starań, które mogłyby umożliwić wierzycielom zaspokojenie swoich roszczeń, co jednak nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od pozwanego tj. nagłej zmiany sytuacji finansowej spółki.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany M. W. w okresie od dnia 1 sierpnia 2011r. do dnia 24 września 2013r. pełnił funkcję członka zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. W powyższym okresie pozwany był jedynym członkiem zarządu spółki.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód:** odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. (k.18-20).

W dniu 17 października 2012r. powód zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. umowę na dostawę przemiennika trunkingowego C. E..

Na podstawie w/w umowy E. zobowiązany był do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia w kwocie 162.360 zł brutto, z czego 40 % stanowiła zaliczka, płatna po podpisaniu umowy, a pozostałe 60 % tj. 97.416 zł w terminie 30 dni od daty montażu i uruchomienia przemiennika.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód:** umowa z dnia 17 października 2012r. na dostawę przemiennika trunkingowego C. E. (k.22-24)

Pismem z dnia 5 czerwca 2013r. powód wezwał (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 97.416 zł wynikającej z w/w umowy.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód:** wezwanie do zapłaty z dnia 5 czerwca 2013r. (k.25).

W odpowiedzi na powyższe wezwanie pismem z dnia 21 czerwca 2013r. E. wskazał, iż w związku z utratą płynności finansowej, spowodowaną zatorami płatniczymi po stronie klientów spółki, złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, zaznaczając, że w związku z tym roszczenia wierzycieli zaspokajane będą w drodze przewidzianej przepisami ustawy prawo upadłościowe i naprawcze.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: pismo (...) sp. z o.o. z dnia 21 czerwca 2013r. (k.26).

Wobec nie uzyskania zapłaty w/w kwoty powód skierował przeciwko (...) sp. z o.o. pozew. Nakazem zapłaty z dnia 11 września 2013r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie IX GNc 1043/13 nakazał pozwanemu (...) sp. z o.o. zapłatę na rzecz powoda kwoty 97.416 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty oraz kwotą 4.865 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 11 września 2013r. sygn. akt IX GNc 1043/13 (k.27-28).

Wobec uprawomocnienia się w/w nakazu zapłaty postanowieniem z dnia 22 listopada 2013r. nadana została na ten nakaz klauzula wykonalności.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: postanowienie z dnia 22 listopada 2013r. (k.29).

W dniu 21 maja 2013r. (...) sp. z o.o. złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: wniosek z dnia 21 maja 2013r. o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu wraz z załącznikami (k.1-44 akt Sądu Rejonowego (...) – Stare Miasto w P. sygn. akt XI GU 126/13), zeznania pozwanego M. W. (k.108).

Zarządzeniem z dnia 27 maja 2013r. zwrócono powyższy wniosek o ogłoszenie upadłości albowiem wraz z wnioskiem nie przedłożono propozycji układowych wraz z propozycjami finansowania układu.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: zarządzenie z dnia 27 maja 2013r. (k.45 akt Sądu Rejonowego (...) – Stare Miasto w P. sygn. akt XI GU 126/13)

Pismem z dnia 11 czerwca 2013r. E. zmodyfikował powyższy wniosek i wniósł o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej, w miejsce wnioskowanego ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: pismo z dnia 11 czerwca 2013r. (k.48-49 akt Sądu Rejonowego (...) – Stare Miasto w P. sygn. akt XI GU 126/13)

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2013r. Sąd Rejonowy (...) – Stare Miasto w P. w sprawie XI GU 126/13 oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o.

okoliczność bezsporna, a nadto **dowód**: postanowienie z dnia 19 czerwca 2013r. wraz z uzasadnieniem (k.52-59 akt Sądu Rejonowego (...) – Stare Miasto w P. sygn. akt XI GU 126/13).

W dniu 11 lipca 2013r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) sp. z o.o. podjęło uchwałę nr 1 o rozwiązaniu spółki.

dowód: odpis pełny z Krajowego Rejestru Sądowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. (k.18-20).

W dniu 17 września 2013r. Sąd Rejonowy (...) – Stare Miasto w (...) w sprawie IX GNc 5276/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał (...) sp. z o.o. w P. zapłatę na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 42.593,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 maja 2013r. do dnia zapłaty oraz z kwotą 2.949,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

dowód: nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego (...) – Stare Miasto w P. z dnia 17 września 2013r. w sprawie IX GNc 5276/13 (k.77).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił, na podstawie dokumentów dołączonych przez strony do akt sprawy oraz zeznań pozwanego. Dokumenty te miały charakter dokumentów prywatnych i stosownie do treści 245 k.p.c. stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach. Dokumenty powyższe nie były kwestionowane przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Część dokumentów miała charakter dokumentów urzędowych i stosownie do treści art. 244 § 1 k.p.c. stanowiła dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Sąd nie znalazł podstaw, by kwestionować zeznania świadka R. W., jednakże nie miały ona istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Świadek nie miał bowiem żadnej wiedzy o sytuacji finansowej spółki (...) sp. z o.o., w tym również co do okoliczności zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jego zeznania dotyczyły w zasadzie prób zawarcia przez w/w spółkę nowych kontraktów, przy czym zeznania świadka w tym zakresie były niezwykle ogólne.

Dla rozstrzygnięcia sprawy nie miały istotnego znaczenia zeznania pozwanego M. W.. Dotyczyły prowadzenia przez E. negocjacji i prób zawarcia nowych kontraktów. Zeznania te były niezwykle ogólne i nie odnosiły się do ówczesnej sytuacji finansowej E..

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2014r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o prowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii i finansów oraz rachunkowości między innymi na okoliczność ustalenia, czy pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. we właściwym czasie, kiedy spółka przestała wykonywać swoje wymagalne zobowiązania oraz kiedy zobowiązania spółki przekroczyły wartość jej majątku. Sąd oddalił również wniosek o przeprowadzenie dowodu z ksiąg rachunkowych E.. W ocenie Sądu przeprowadzenie powyższego dowodu było zbędne. Sąd stoi bowiem na stanowisku, że dla ustalenia tych kwestii wystarczające były dokumenty zgromadzone w aktach sprawy upadłościowej XI GU 126/13, w szczególności dokonana przez Sąd upadłościowy ocena ówczesnej sytuacji spółki (...).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W myśl art. 299 § 1 – 3 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nieszczęście postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nieszczęścia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Przepisy § 1 i § 2 nie naruszają przepisów ustanawiających dalej idącą odpowiedzialność członków zarządu.

W doktrynie i w orzecznictwie na gruncie powyższego przepisu, powstały rozbieżności, co do charakteru odpowiedzialności członka zarządu. Część poglądów wskazywała, iż jest to odpowiedzialność gwarancyjna, a część, iż jest to odpowiedzialność odszkodowawcza. Ostatecznie spór ten rozwiązał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 7 listopada 2008r. III CZP 72/08 OSNC 2009/2/20 wskazując, że do roszczeń wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko członkom jej zarządu (art. 299 k.s.h.) mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.

Dla przypisania odpowiedzialności w oparciu o przywołany powyżej przepis konieczne jest wykazanie zaistnienia przesłanek: pełnienia funkcji członka zarządu oraz bezskuteczności egzekucji wobec spółki, przy czym odpowiedzialności tej podlegają członkowie zarządu spółki od chwili ich powołania, niezależnie od tego, czy zostali formalnie zgłoszeni od rejestru przedsiębiorców.

W orzecznictwie wskazuje się, że wykazanie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie powoda (por. wyrok SN z 26

czerwca 2003 r., V CKN 416/2001, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129, glosa aprobująca: A. Karolak, PPH 2004, nr 5; wyrok SA w Warszawie z 24 stycznia 2007 r., I ACa 781/2006, Rej. 2007, nr 1, s. 177; orz. SN z 7 lipca 2005 r., V CK 19/2005; orz. SA w Łodzi z 5 października 1994 r., I ACr 470/94, Pr.Gosp. 1995, nr 6, poz. 28; tak też w doktrynie, zob. np. A. Kidyba, Kodeks..., t. I, s. 1274; M. Rodzyńkiewicz, Kodeks..., s. 516). W szczególności uprzednie prowadzenie egzekucji przeciwko spółce nie jest potrzebne, gdy z okoliczności wynika niezbicie, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności (orz. SA w P.: z 11 stycznia 2007 r., I ACa 608/2006, niepubl.; z 7 marca 2006 r., I ACa 964/2005; wyrok SA w Gdańsku z 18 stycznia 1994 r., I ACr 1024/93, POSAG 1994, nr 2, poz. 28; orz. SA w P. z 16 czerwca 1992 r., I ACz 183/92, OSA 1993, nr 4, poz. 28). Zob. też orz. SA w G. z 4 listopada 1994 r. (I ACr 791/94, POSAG 1994, nr 4, poz. 78): „Przesłanka bezskuteczności egzekucji [...] jest spełniona również wówczas, gdy w postępowaniu wszczętym przez wierzyciela spółki przeciwko członkowi jej zarządu zostanie w sposób oczywisty wykazane, że cały majątek takiej spółki w żadnym razie nie pozwala na zaspokojenie należności dochodzonej przez tegoż wierzyciela”. Do wykazania bezskuteczności egzekucji wystarczające jest wykazanie przez wierzyciela, który nie prowadził egzekucji, że byłaby ona bezcelowa również wobec niego, bo prowadzona przez innych wierzycieli okazała się bezskuteczna. (W. Popiołek w Kodeks spółek handlowych. Komentarz Popiołek Wojciech, Pyziół Wojciech (red.), Frąckowiak Józef, Witosz Antoni, Kidyba Andrzej 2008 - komentarz do art. 299 k.s.h. Lex Polonica)

Przykładowymi dowodami bezskuteczności egzekucji mogą być w szczególności:

- 1) postanowienie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości, z tego powodu że majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania (art. 13 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego);
- 2) postanowienie o umorzeniu postępowania upadłościowego z tego powodu, że majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania (art. 361 pkt 1 prawa upadłościowego i naprawczego);
- 3) stwierdzenie, że egzekucja na podstawie kodeksu postępowania cywilnego lub ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, wszczęta przeciwko spółce co do całego jej majątku na wniosek osoby dochodzącej roszczenia od członków zarządu lub na wniosek innego podmiotu, nie dała rezultatu;
- 4) postanowienie komornika o umorzeniu postępowania – art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. (tak również SN w wyroku z 10 lutego 2011 r., IV CSK 335/10, Biul. SN 2011, nr 4, poz. 10; SA w W. w wyroku z dnia 20 czerwca 2012 r., I ACa 1332/11, LEX nr 1220668 oraz w wyroku z 13 grudnia 2012 r., I ACa 557/12, LEX nr 1264458);
- 5) wynik zobowiązania spółki do wyjawienia majątku w trybie art. 913 i n. k.p.c. przed wszczęciem egzekucji lub w toku egzekucji prowadzonej przeciwko spółce na wniosek osoby dochodzącej roszczenia od członków zarządu lub na wniosek innej osoby;
- 6) sprawozdanie finansowe spółki, wskazujące na to, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie wierzytelności przysługującej osobie dochodzącej roszczenia od członków zarządu;
- 7) wykaz majątku spółki obejmujący składniki, z których mogłaby być przeprowadzona egzekucja, wraz z ich wyceną, z której będzie wynikało, iż należność wierzyciela nie znajdzie w drodze egzekucji pełnego zaspokojenia (tak R. Szarek, Glosa do uchwały SN z dnia 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, PPH 2000, nr 6, s. 49);
- 8) odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS (ewentualnie stosowne zaświadczenie wydane przez Centralą Informację), wskazujący, że spółka utraciła byt prawny i nie funkcjonuje w obrocie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, Glosa 2007, nr 4, poz. 10);
- 8) a także wszelkie inne dowody wskazujące, że w danej sytuacji nie jest realne uzyskanie zaspokojenia przez wierzyciela z pozostałego jeszcze majątku spółki (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 1937 r., I C 1927/36, Zb.Urz. 1938, nr 4, poz. 184 i z 4 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76).

Powołane wyliczenie nie ma w żadnym wypadku zupełnego charakteru. Dowody zaistnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji nie muszą mieć bowiem charakteru formalnego, w szczególności nie w każdej sytuacji

konieczne będzie uzyskanie urzędowego stwierdzenia stanu bezskuteczności egzekucji w postaci postanowienia komornika (lub innego organu egzekucyjnego) o umorzeniu egzekucji, choć będzie to zdecydowanie najczęstszy przypadek. Wierzyciel nie musi nawet wszczynać egzekucji, jeżeli jest możliwe wykazanie innymi niż dokumenty informujące o toku postępowania egzekucyjnego dowodami, że nie będzie można w toku egzekucji uzyskać zaspokojenia całej wierzytelności. (Andrzej Kidyba Komentarz aktualizowany do art.299 Kodeksu spółek handlowych 2014.03.31 Lex)

Ustawodawca określając zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania tej spółki przyznał członkom zarządu możliwość uwolnienia się od odpowiedzialności, w przypadku wykazania zaistnienia sytuacji opisanej w art. 299 § 2 k.s.h. Zwrócić należy jednak uwagę, iż stosownie do treści art. 6 k.c. ciężar wykazania tych okoliczności spoczywa na członkach zarządu. Mogą oni wykazać, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z ich winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Zwrócić należy jednak uwagę, że zwolnieni od odpowiedzialności będą również członkowie zarządu, którzy wykażą, że w czasie, gdy oni zarządzali spółką, stan interesów spółki był taki, że nie uzasadniał wniosku o ogłoszenie upadłości. Pomocne w tym zakresie mogą być między innymi księgi handlowe, czy też bilanse spółki.

Okoliczność, iż członek zarządu nie ponosi winy za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, może być wykazywana m.in. przez fakt długiej nieobecności członka zarządu, choroby, wyłączenia członka zarządu od spraw finansowych na podstawie wewnętrznego podziału zadań poszczególnych członków zarządu, a także wówczas, gdy członek zarządu niezwłocznie po objęciu funkcji i ustaleniu stanu interesów spółki złożył odpowiedni - chociaż obiektywnie spóźniony - wniosek (por. orz. NSA w W. z 22 listopada 2006 r., I (...); orz. SN z 28 listopada 2003 r., IV CK 219/2002).

Szkoda wierzyciela (której brak zwalnia członka zarządu od odpowiedzialności) ma miejsce wówczas, gdy zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie spowodowałoby zaspokojenie wierzyciela. Szkodą jest zatem różnica między tym, co wierzyciel mógł w wyniku wszczęcia postępowania upadłościowego uzyskać, a rzeczywistym stanem zaspokojenia jego roszczeń (por. orz. SN z 13 lutego 2004 r., IV CK 61/2003; orz. SN z 20 maja 2003 r., III CKN 1281/2000 - członek zarządu spółki uwolni się od odpowiedzialności, jeżeli analiza stanu majątkowego spółki wykaże, że nie pozwoliłby on zaspokoić wierzyciela, nawet gdyby zostało wszczęte postępowanie upadłościowe). – W. P. w Kodeks spółek handlowych. Komentarz P. W., P. W. (red.), F. J., W. A., K. A. 2008 - komentarz do art. 299 k.s.h. Lex Polonica.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości zasadność wniesionego powództwa. Pozwany nie kwestionował bowiem, iż od powstania spółki, do chwili rozpoczęcia jej likwidacji pełnił funkcje jedyne go członka zarządu spółki. Pozwany nie zakwestionował, iż powodowi przysługuje roszczenie, potwierdzone prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 11 września 2013r. sygn. akt IX GNC 1043/13. Nie podważał jego wysokości, jak również faktu, iż nie zostało ono zaspokojone przez spółkę. Obrona pozwanego sprowadzała się w zasadzie do wskazywania, że powód nie wykazał przesłanki bezskuteczności egzekucji, jak również, że złożył on wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie. Oba te zarzuty nie znalazły jednak potwierdzenia w materiale dowodowym.

Poza sporem pozostawało w niniejszej sprawie, że powód nie wszczął egzekucji wobec spółki (...), a w konsekwencji podstawą do stwierdzenia przesłanki bezskuteczności egzekucji nie mogło być postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji z powodu jej bezskuteczności. Jak już wskazywano powyżej wydanie takiego postanowienia nie jest konieczne dla przyjęcia zaistnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji. Powód w tym zakresie jako dowód wskazywał postanowienie sądu upadłościowego z dnia 19 czerwca 2013r. o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Z uzasadnienia tego postanowienia w sposób jednoznaczny wynika, że przyczyną oddalenia wniosku był brak środków wystarczających dla pokrycia kosztów postępowania upadłościowego. Sąd upadłościowy ustalił, iż majątek spółki stanowiły środki pieniężne w kasie o wartości około 3.216 zł oraz majątek ruchomy, w tym głównie sprzęt biurowy, oszacowany przez dłużnika na kwotę 34.068,05 zł, którego wartość zdaniem Sądu upadłościowego, przy sprzedaży

wymuszonej w toku postępowania upadłościowego, nie przekraczałyby kwoty 17.000 zł. Spółce przysługiwały również wierzytelności w kwocie około 98.000 zł, w tym z tytułu dostaw i usług na kwotę blisko 70.000 zł i należności z tytułu nadpłaconego podatku na kwotę 23.208 zł. Zwrócić należy uwagę, iż nakaz zapłaty w sprawie IX GNc 1043/13 został wydany prawie trzy miesiące po wydaniu postanowienia przez sąd upadłościowy. Okres ten, podobnie, jak i okres do chwili uzyskania tytułu wykonawczego był na tyle niewielki, że nie sposób jest przyjąć, aby sytuacja spółki uległa takiej poprawie, że możliwe byłoby wyegzekwowanie należności objętych w/w nakazem zapłaty. Spółka w spornym okresie nie posiadała większych środków finansowych, ani ruchomości, a majątek spółki ograniczał się do trudno zbywalnych ruchomości oraz wierzytelności, co do których trudno było ustalić realną możliwość ich uzyskania. Pozwany nie zaoferował żadnego materiału dowodowego, mogącego podważyć powyższe twierdzenie. Zwrócić należy uwagę, iż w lipcu 2011r. zgromadzenie wspólników spółki podjęło uchwałę o jej rozwiązaniu, co skutkowało rozpoczęciem postępowania likwidacyjnego. W okresie likwidacji działalność spółki jego „wygaszana” i nie zawiera ona nowych kontraktów, a jedynie podejmuje działania, mające na celu zakończenie wykonywania umów już zawartych. Nie budzi zatem wątpliwości, że w takiej sytuacji wszczynanie postępowania egzekucyjnego byłoby bezcelowe i skutkowałoby jedynie koniecznością poniesienia przez powoda dodatkowych kosztów postępowania egzekucyjnego.

Głównym argumentem podnoszonym przez pozwanego było twierdzenie, że złożył on wniosek we właściwym momencie. Pozwany podnosił, że sytuacja spółki w 2012r. nie była zła, a spółka osiągnęła zysk. Sytuacja miała ulec pogorszeniu w początkach 2013r. i w maju 2013r., po uzyskaniu stosownych informacji, złożył on wniosek o ogłoszenie upadłości. Zwrócić należy uwagę, iż pierwotny wniosek przewidywał ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, jednakże został on zwrócony z przyczyn formalnych. Wnosząc o ponowne nadanie sprawie biegu spółka wniosła już o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, wskazując iż na skutek zmiany okoliczności nie jest możliwe uzyskanie w postępowaniu obejmującym zawarcie układu, zaspokojenia wierzycieli w wyższym stopniu, niż w postępowaniu obejmującym likwidację majątku upadłego. Z uwagi na fakt zwrotu wniosku, przyjąć należy, że datą jego skutecznego złożenia był 11 czerwca 2013r., kiedy to spółka złożyła w/w pismo, wnosząc o nadanie sprawie dalszego biegu. Odnosząc się do sytuacji spółki w spornym okresie należy odwołać się do uzasadnienia wspomnianego już postanowienia Sądu upadłościowego. Wskazano w nim, że spółka ma ponad 20 wierzycieli, na łączną kwotę 240.000 zł. Ze znajdującej się w aktach upadłościowych listy wierzycieli (sporządzonej przez spółkę) wynika, że zobowiązania spółki nie powstały w okresie kilku tygodni przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, ale w okresie kilku miesięcy poprzedzających złożenie tego wniosku. Co istotne wierzytelność powoda w kwocie 97.416 zł była wymagalna już 18 kwietnia 2013r. Nawet zatem bez zasięgnięcia opinii biegłego nie budzi wątpliwości, że spółka nie regulowała wszystkich swoich należności przez okres kilku miesięcy. Stan niewypłacalności nie powstał zatem nagle, ale przez dłuższy okres czasu. Trudno zatem przyjąć, że składając pierwszy (zwrócony) wniosek w dniu 21 maja 2013r., czy ostateczny 11 czerwca 2013r. spółka dochowała ustawowego terminu dwóch tygodni na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Biorąc pod uwagę ustalenia poczynione przez Sąd upadłościowy można przyjąć, że w momencie powstania stanu wymagalności wierzytelności powoda majątek spółki był mniejszy niż jej zobowiązania.

Pozwany wskazywał, iż dopiero w maju otrzymał bilans spółki, z którego wynikać miało, iż niemożliwa jest dalsza jej działalność. Okoliczność ta nie miała jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Fakt, iż pozwany zbyt późno uzyskał niezbędne informacje nie może uchylić jego odpowiedzialności. To pozwany, jako jedyny członek zarządu, odpowiedzialny był za takie zorganizowanie funkcjonowania spółki, aby informacje o jej sytuacji finansowej uzyskiwać niezwłocznie. Negatywne skutki nieprawidłowego funkcjonowania spółki ponosi pozwany. Podobnie dla powstania odpowiedzialności pozwanego nie miały znaczenia okoliczności prowadzenia negocjacji przez spółkę i działań mających na celu zawarcie nowych kontraktów. Nawet bowiem potencjalna możliwość uzyskania w przyszłości przez spółkę dochodów, nie zwalania członka zarządu od obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, w sytuacji w której istnieją przesłanki ustawowe. Na marginesie wskazać należy, że pozwany nie wykazał, aby spółka zawarła umowy, pozwalające jej na spłatę swoich wierzycieli. Ostatecznie podjęto decyzję o rozwiązaniu spółki.

Pozwany podnosił również zarzut braku szkody powoda, wskazując, że nawet gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony we właściwym czasie, to i tak powód nie uzyskałby zaspokojenia w większym zakresie. Poglądu powyższego nie sposób jest przyjąć. Zwrócić należy uwagę, iż powód wystąpił z pozwem już po oddaleniu wniosku

o ogłoszenie upadłości. Gdyby zatem spółka zgłosiła wniosek we właściwym czasie, to wówczas powód nie musiałby wytaczać procesu i ponosić dodatkowo jego kosztów. Sam pozwany zwracał uwagę, że sytuacja spółki znaczenie się pogorszyła na przestrzeni kilku miesięcy. Sama spółka najpierw wносиła o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, a później zmieniła wniosek na upadłość likwidacyjną. Związane to było z pogorszeniem sytuacji spółki i brakiem perspektyw jej poprawy.

Reasumując powyższe rozważania wskazać należy, iż powód wykazał wszystkie przesłanki niezbędne dla powstania odpowiedzialności pozwanego. Pozwany był bowiem członkiem zarządu spółki (...) w okresie powstania wierzytelności powoda i jej wymagalności. Pozwany nie kwestionował wysokości wierzytelności, ani faktu braku jej zaspokojenia. Powód nie wszczął egzekucji przeciwko spółce, gdyż kilka miesięcy wcześniej Sąd upadłościowy oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości, z uwagi na brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. W związku z powyższym wszczynanie egzekucji było bezcelowe. Jednocześnie pozwany nie wykazał, aby zaszła którakolwiek z przyczyn mogących wyłączyć jego odpowiedzialność wobec powoda. W związku z powyższym koniecznym było uwzględnienie powództwa w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku obciążając nimi w całości pozwanego jako stronę przegrywającą proces. W tym zakresie Sąd oparł się na przepisach art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Zgodnie z ich brzmieniem strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do powyższych kosztów stosownie do § 3 przywołanego powyżej przepisu należą dla strony reprezentowanej przez adwokata wynagrodzenie nie wyższe niż stawki określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Na koszty postępowania poniesione przez pozwanego w niniejszym procesie składały się: opłata od pozwu, koszty zastępstwa procesowego i koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił w oparciu o treść § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.).

R.Mleczak